

Вони намагаються досягти успіху у справах та діють швидко та впевнено, якщо ідея їх приваблює. Їх не приваблюють роздуми та відкриті дискусії. Це дуже «практичні», «приземлені» люди, які реагують на проблеми, як на «виклик». Їх філософія – «завжди можна знайти кращий спосіб» і «те добре, що спрацьовує». Прагматики у основному вчаться в процесі діяльності та основну увагу приділяють практиці, а не теорії. Дайте їм можливість продумати способи виконання роботи, потренуватися, надайте інформацію та методику роботи.

Прагматики люблять:

- дискусії у невеликих групах;
- проекти;
- відгуки інших людей;
- завдання для виконання після занять;
- практичні проблеми;
- набуття вмінь.

Прагматики не люблять:

- доповідей;
- оцінювати свою роботу (добре–погано);
- викладача у ролі контролера-наглядача;
- контроль.

Таким чином, визначивши свій стиль навчання, ви може обрати ті форми та методи проведення занять, які є характерними саме для вас. Ви зможете побудувати нові продуктивні комунікації, обрати новий підхід до викладання та особистого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коць М. Аналіз процесу спілкування у підготовці майбутнього фахівця / М. Коць // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 2002. – №5. – С 191–197.
2. Якунін В.А. Педагогічна психологія / В.А. Якунін – СПб.: Видавництво Михайлова В.А., 2000.

*Жуковський С.Є., начальник НМЦ ЦЗ та БЖД Миколаївської області;
Яценко М.Д., завідувач обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД
Миколаївської області*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДІЛОВА ГРА – ОСНОВНИЙ ВИД НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Створення умов для ефективного професійного вдосконалення фахівців, які здатні практично вирішувати завдання професійної діяльності, є одні-

єю з форм організації навчального процесу з функціонального навчання (підвищення кваліфікації цільового призначення) керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту – системи організаційних і методичних заходів, спрямованих на формування у слухачів професійних компетентностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що сьогодні практичні заняття як основний вид навчальних занять із функціонального навчання за програмами підвищення кваліфікації, призначених для формування конкретних умінь та навичок на основі вирішення навчальних завдань і проводяться у формі групових вправ, організаційно-ділових ігор, варіантів ситуаційного аналізу, тренінгів.

Саме впровадження форм і методів активного навчання вважається одним із найперспективніших шляхів удосконалення процесу підвищення кваліфікації керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, оскільки вони: активізують мислення; забезпечують самостійне творче вироблення рішень; відповідають принципам та закономірностям освіти. Крім того, активні методи навчання являють собою одну з найважливіших та найефективніших форм організації навчального процесу з функціонального навчання.

Отже, застосування цих методів у процесі підвищення кваліфікації цільового призначення, крім активізації їх розумової діяльності, також забезпечує системний розвиток професійної компетентності фахівців.

Головною серед активних форм навчання, на нашу думку, є організаційно-ділова гра, яка застосовується з метою вироблення у слухачів навичок прийняття управлінських рішень за ролями, а також як засіб тестування рівня сформованості функціональної компетентності та її складових. Організаційно-ділова гра забезпечує високий рівень наближення до реальності та проводиться у навчальних аудиторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, та навчальному кабінеті інформаційних технологій в умовах як реальної, так і змодельованої обстановки.

Значна частина видатних зарубіжних та вітчизняних науковців (О. Анісімов, П. Блонський, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонтєв, С. Рубінштейн, Д. Узнадзе, Г. Щедровицький та ін.), досліджуючи соціально-психологічні та педагогічні аспекти ігрової поведінки та ігрової діяльності, незважаючи на відмінність концепцій і підходів, зазначали, що ігрова діяльність є провідним інструментом підвищення рівня професійних компетентностей.

Грі притаманні такі властивості, як: пошук варіативності, креативність, пошук нестандартних рішень у межах заданих правил, творчі ресурси тощо. Саме гра ініціює розумову діяльність, сприяє пошуку відповідної пізнавальної форми її прояву, розвиває і закріплює навички саморегуляції.

Щодо значення гри в активізації професійного мислення як майбутніх, так і досвідчених керівників та фахівців, які займаються організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту, то саме вона забезпечує ефек-

тивне засвоєння матеріалу. Адже формування професійної компетентності та практичних навичок передбачає оволодіння типовими операційними структурами. У багатопозиційній ситуації практичної діяльності та її моделі, зручній для ігрового відтворення та навчання, також є типові процеси і операції. Тому необхідно вміти аналізувати професійну ситуацію виходячи з розуміння структури професійної діяльності та характеру типових процесів, що у ній відбуваються. Отже, гра дає змогу виявляти особливості професійних ситуацій та здійснювати входження до них, завдяки наданню особливої форми мисленнєвим процесам її учасників.

Як зазначав О. Анісімов, професійна гра схожа на театр: у механізмі театру вбачається сутнісна основа будь-якої гри: ідеолог театру (сценарист) вкладає еталонні ставлення крізь ідею у сценарій вистави, а глядач спочатку чутливо сприймає дію. Сприйняття дії викликає ставлення до подій, поведінки. Ідея гри пов'язана з визначенням еталона ставлень до типових подій, дій. У цьому полягає виховна функція гри. Цей еталон поведінки, почуттів, ставлень та мислення використовується як засіб для вирішення власних завдань, для самовдосконалення. У грі слухачі входять у позицію акторів, гравців для того, щоб відповідати сценарію та ідеї, в демонстрації їм потрібно перевтілюватися та розвиватися. Вони при цьому стають тими, кого виховують, і тими, хто виховує.

Методологи ігрового моделювання визначають декілька його форм: ділові ігри, організаційно-комунікативні ігри, організаційно-мисленнєві ігри та організаційно-діяльнісні ігри. Усі ці форми навчально-професійної гри забезпечують моделювання реальної професійної діяльності слухачів, проте відрізняються вектором рефлексії (на професійних ролях – у ділових іграх, на комунікацію у процесі гри – в організаційно-комунікативних іграх). Саме організаційно-ділові ігри поєднують усі вищезазначені напрями рефлексивної діяльності та забезпечують розвиток методологічності мислення у процесі внутрішньо- та зовнішньогрупової кооперації, спрямованої на вирішення завдань професійної діяльності.

Незважаючи на те, що деякі методологи зазначали, що ця форма ігрового моделювання не дає ефективного результату щодо створення нових виробничих проектів, пошуку вирішення професійних проблем, для нас можливість організаційно-ділової гри, перш за все, розкриваються не крізь призму науково-практичних потреб педагогіки та психологічної діяльності, а як ефективний метод розвитку професійного мислення фахівців. Організаційно-ділова гра народжується у процесі рефлексії практичної діяльності, коли змістовна форма комунікації й мислення поєднуються одна з одною, вимагають для рефлексії комунікації однотипних засобів.

Організаційно-ділова гра дає змогу формувати проблеми, а не брати їх з історії, вирішувати їх. Організаційно-ділова гра розвивається як засіб і метод вирішення складних різноманітних проблем та як універсальна й ефективна форма організації, розвитку та дослідження колективного мислення (Г. Щедровицький).

В результаті проведення практичних занять за методом конкретних навчальних ситуацій досягається головна педагогічна мета – активізація мислення слухачів у процесі інтерактивної взаємодії, їх творчих та комунікативних здібностей, а також існуючого професійного досвіду.

Теоретичні й експериментально-практичні дослідження показали, що організаційна форма колективної діяльності організаційно-ділової гри може використовуватись як ефективний засіб і метод підвищення кваліфікації, підготовки та перепідготовки спеціалістів і керівників різних сфер (Г. Щедровицький). На думку науковців, організаційно-ділова гра є прототипом життєдіяльності й комунікації: може бути основою для проектування й організації освітнього простору і професійних комунікацій. У ній максимально відображається вся парадигма критеріїв методології для постановки і вирішення завдань та проблем, вона забезпечує умови для мобілізації різноманітної й високорівневої готовності всіх психічних механізмів особистості, поєднує всі типи взаємодії (спілкування, комунікативний, ідентифікаційний тощо), що забезпечує і прискорює професійно-особистісний розвиток (О. Анісімов). За своєю суттю організаційно-ділова гра є процесом, який відображає зміст професійної діяльності.

На відміну від більшості інших ігрових форм, організаційно-ділова гра має свої характерні особливості, які надають їй певних пріоритетів.

Проблема впровадження організаційно-ділової гри як сучасної інтерактивної освітньої технології в діяльність навчально-методичних установ сфери цивільного захисту на цей час є актуальною, зумовленою як орієнтацією сучасної освіти на формування професійної компетентності, умінь і навичок, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага приділяється здатності до навчання, умінню опрацьовувати значні обсяги інформації.

Тому даний метод проведення занять доцільно використовувати під час підготовки фахівців сфери цивільного захисту.

В результаті проведення практичних занять за методом конкретних навчальних ситуацій досягається головна педагогічна мета – активізація мислення слухачів у процесі інтерактивної взаємодії, їх творчих та комунікативних здібностей, а також існуючого професійного досвіду.

Отже, педагогічний колектив навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Миколаївської області вважає, що використання інноваційних методів навчання, зокрема організаційно-ділової гри, значною мірою сприятиме виконанню завдань із формування професійної компетентності педагогічних працівників навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білинська М.М. Організація та проведення занять за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case-study): метод.рек./ [уклад.:

М.М. Білинська, В.М. Сороко, О.С. Бурба; наук.ред. Ю.В. Ковбасюка]. – К.: НАДУ, 2015. – 64с.

2. Бойчук Ю. Компетентнісний підхід як основа модернізації сучасної освіти / Ю. Бойчук // Освітній простір. Глобальні регіональні та інформаційні аспекти. – 2013. – Вип. 13. – С. 130–135.

3. Анисимов О.С. Развивающие игры. Игротехника. Методология: В 2 т / О.С. Анисимов – М., 2006. – Т. 1. Концептуально-технологические основы. – 487 с.

4. Щедровицкий Г.П. Организационно-деятельностная игра. Сборник текстов (2) / Из архива Г.П. Щедровицкого. –Т.9 (2).– М.: Наследие ММК, 2005. – 320 с.

Закреницький А.А., заступник начальника Центру з навчальної та виробничої роботи

Мартинюк Ю.П., викладач обласних та м. Хмельницький курсів

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

У сучасних умовах одним зі шляхів модернізації освітньої системи постає впровадження в навчальний процес навчальних закладів і установ інноваційних педагогічних технологій.

Інновація педагогічного процесу означає введення нового в мету, зміст, форми і методи навчання та виховання, в організацію спільної діяльності учасників навчального процесу. Інновації самі по собі не виникають – вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих педагогів і цілих колективів.

Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області проводить функціональне навчання (підвищення кваліфікації цільового призначення) керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, забезпечує надання інших освітніх послуг і методичного супроводу суб'єктів господарювання та проводить навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях і в умовах терористичного акту.

Якісне виконання визначених завдань потребує створення нового колективного досвіду на базі науково-методичної ідеї, яка допомогла б переорієнтуватися на новий підхід в організації навчального процесу та впровадити інноваційні технології, підвищити рівень професійної майстерності педагогічних працівників Центру.

Такою ідеєю, на нашу думку, і є робота над єдиною науково-методичною темою: «Впровадження сучасних освітніх технологій в навчальний процес – умова інноваційного розвитку установи».